

Belastinggeld ingezet voor ontwikkeling dure pillen

De overheid investeert jaarlijks tientallen miljoenen euro's in biotechbedrijven die aan de wieg staan van de peperdure medicijnen die de regering juist probeert te bestrijden. Biotech- en farma-start-ups ontvangen investeringen en leningen uit belastinggeld, zonder dat de overheid voorwaarden stelt voor prijsbeheersende maatregelen voor de geneesmiddelen die hieruit kunnen voortkomen.

MICHIEL VAN DER GEEST

Dit stellen Somo en Wemos, twee organisaties die de invloed onderzoeken van multinationals, in een vandaag verschenen rapport over de hoeveelheid publiek geld die Nederland steekt in geneesmiddelenontwikkeling.

Minister Bruno Bruins voor Medische Zorg noemt de kritiek 'een terecht punt' en zal de conclusies van het rapport 'met de collega's van Economische Zaken' (onder wie de meeste overheidsinvesteringsfondsen vallen, red.) bespreken. 'Het kan niet zo zijn dat we uiteindelijk de hoofdprijs moeten betalen voor een medicijn dat mede met belastinggeld is ontwikkeld.'

Het gebrek aan voorwaarden voor de overheidsinvesteringen staat haaks op de gewenste ontwikkeling zoals de minister die vorig jaar oktober in een brief aan de Kamer omschreef. Van universiteiten en onderzoeksinstituten - die ook jaarlijks honderden miljoenen ontvangen voor geneesmiddelenonderzoek - wordt juist verlangd dat zij oog hebben 'voor de latere betaalbaarheid van die geneesmiddelen' en dat zij hun patenten maatschappelijk verantwoord te gelde maken.

Investeringen komen bijvoorbeeld van regionale fondsen als de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM) en de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM). Zij hebben als primair doel de werkgelegenheid en de kennisontwikkeling in hun gebied te stimuleren. De fondsen investeren in biotech-start-ups, aan het begin van de lange weg die een medicijn doormaakt voor het op de markt komt. Als een grote farmaceut zich als geïnteresseerde meldt, verkopen de fondsen hun (minderheids)aandeel zonder morren weer.

Hoeveel belastinggeld er precies met de publieke investeringen in dit soort bedrijven is gemoeid is daardoor niet vast te stellen, zegt onderzoeker Esther de Haan, die aan het rapport meeschreef. 'Maar het gaat jaarlijks om tientallen miljoenen.' Slechts een klein percentage van de experimenten mondt uiteindelijk uit in een geneesmiddel voor de patiënt. Het is extra wrang dat juist die meest risicovolle financiering wordt betaald uit

AcademieNieuwezorg

Bekijk hier het programma 2020 en meld u hier aan

Bekijk [hier](#) de Raad van Inspiratie van de AcademieNieuwezorg

publieke middelen, zegt Ella Weggen van Wemos.

Een voorbeeld van een duur middel dat er mede dankzij publieke middelen kwam, is Calquence. Dit anti-kankermiddel is voor een groot deel in Oss ontwikkeld, ná de teloorgang van wat ooit Organon was. Oud-medewerkers richtten Acerta Pharma op, dat een krediet kreeg van het ministerie van Economische Zaken en een investering van de BOM. Dat fonds verkocht de aandelen met forse winst toen de Brits-Zweedse farmaceut AstraZeneca brood zag in Calquence. Het is in Nederland nog niet op de markt, maar kost in de VS 15 duizend dollar per maand per patiënt.

Toch ziet Annemiek Verkamman, voorzitter van branchevereniging HollandBio, niets in strenge voorwaarden voor dit soort publiek kapitaal. 'Dat de overheid zo dubbel betaalt is onzin. Dit soort investeringen staat niet in verhouding tot wat een ontwikkelingstraject kost.' Dat gaat om honderden miljoenen, terwijl regionale fondsen maximaal een paar miljoen te besteden hebben. Bij te strenge eisen aan die relatief kleine overheidsinvesteringen komen er alleen maar minder geneesmiddelen beschikbaar, denkt Verkamman.

Van dat argument is Ellen 't Hoen, internationaal patentrechtdeskundige, niet onder de indruk. 'Daarmee dreigt de farmaceutische industrie altijd. Aan publieke financiering van medicijnontwikkeling moeten zonder meer voorwaarden worden verbonden, waaronder meer transparantie. Pas dan weten we wat de ontwikkeling van medicijnen kost en wat een redelijke prijs is.'

Plaatsvervangend directeur van de NOM Geert Bouter erkent dat zijn fonds de start van de ontwikkeling van mogelijk dure medicijnen mede mogelijk maakt, maar vindt die rol klein. Ook volgens de BOM zijn de investeringen die het fonds doet (maximaal 5 miljoen) zo gering dat als medicijnen op de markt komen 'ons aandeel te klein is om invloed te hebben'.